

УДК 373.21

ТЕТЯНА ЛІСОВСЬКА

м. Миколаїв

ta_lisovska.mail.ru

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті подано теоретичне обґрунтування наукової проблеми щодо підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти в системі навчання у вищих навчальних закладах. Уточнено сутність і характеристика основних понять, зокрема «підготовка», «підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти», «підготовленість студентів до професійної діяльності». Доведено, що професійно-педагогічна підготовка є системою, яка характеризується взаємозв'язком і взаємодією структурних та функціональних компонентів, сукупність яких забезпечує формування особистості студента відповідно до поставленої мети – вийти на якісно новий рівень готовності студентів до професійної діяльності. З'ясовано тенденції процесу формування готовності майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку.

Ключові слова: підготовка, професійна підготовка, готовність, професія, професійна освіта, фахівець з дошкільної освіти.

Професійна підготовка спеціалістів – складний і тривалий процес, який здійснюється впродовж усього періоду навчання студентів у вузі. Як свідчить практика, рівень підготовки педагогічних кадрів не повністю задовольняє вимоги сучасної школи.

Глибокі соціально-політичні, духовні й економічні зрушення, що відбуваються в суверенній, демократичній Україні, спонукають до реформування системи освіти, що має забезпечити умови розвитку й реалізації кожної особистості, пріоритетність загальнолюдських цінностей, формування поколінь, здатних навчитися протягом життя, створення й розвиток цінностей громадянського суспільства. Вирішити ці завдання спроможний педагог із яскраво вираженими творчими здібностями, здатний до організації своєї професійної діяльності на інноваційному рівні, тому нині проблема підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності має важливе педагогічне й соціальне значення.

Проблема професійної підготовки фахівців дошкільного профілю в педагогічних вузах є об'єктом уваги як теоретиків педагогіки вищої школи, так і педагогів-практиків.

Це обумовлено тим, що діяльність вихователів дошкільних навчальних закладів – особливий вид професійної діяльності, зміст якої передбачає необхідність мати глибокі

педагогічні знання, хороші організаторські здібності, володіти вміннями творчо здійснювати виховний процес з урахуванням психології дитячого колективу, соціальних, сімейних умов, в яких зростає і виховується підростаюче покоління.

Проблема професійної підготовки кадрів завжди перебувала у центрі уваги педагогічної уваги. У останні роки особлива увага зосереджена на різних аспектах проблеми формування професійної компетентності педагога, що стала предметом досліджень таких науковців, як: Т. Добутько, І. Зязюн, О. Запесоцький, Н. Лобанова, А. Маркова, Л. Мітіна, В. Олійник, С. Сисоєв, Н. Тализіна, Є. Шиянов та ін.

У дослідженні Х. Шапаренко розроблено технологію формування професійної компетентності майбутніх вихователів на засадах акмеологічного підходу для підвищення якості їх підготовки до професійної діяльності в дошкільному навчальному закладі [10].

Проблема підготовки може розглядатися у багатьох аспектах: психологічному (врахування нахилів, індивідуальних особливостей); моральному (позитивне ставлення до педагогічної професії); практичному (оволодіння системою професійно-педагогічних знань, умінь і навичок [3, 43].

У дослідженнях науковців (В. Андрущенко, Г. Атанов, В. Бондар, І. Зязюн, Б. Корольов,

О. Мороз, С. Сисоева та ін.) наголошується на необхідності підготовки фахівців нової генерації, спроможних адаптуватися до швидкоплинних змін у професійній діяльності, самостійно поповнювати професійні знання та збагачувати власний професійний досвід упродовж усього життя. Якість професійної підготовки педагогів дошкільного фаху зумовлює рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління. На цьому акцентують увагу вчені, розглядаючи різні аспекти проблеми удосконалення змісту підготовки фахівців дошкільної освіти та фахового становлення майбутнього вихователя (Л. Артемова, А. Богущ, Г. Беленька, З. Борисова, Н. Голота, Н. Грама, Т. Жаровцева, Н. Денисенко, Е. Карпова, Н. Лисенко, Т. Поніманська та ін. [4, 7–8]). Сутність підготовки педагога-музиканта, шляхи її здійснення розкрито у працях таких учених, як: Я. Бурлаки, С. Нечай, Г. Падалки, О. Радиної, Т. Танько та ін.

Метою статті є визначення найбільш важливих для нашого дослідження напрямків у вивченні проблеми підготовки майбутніх фахівців до педагогічної діяльності.

Стрижневим висновком наукових праць є переконання, що система підготовки фахівців для сучасного дошкільного навчального закладу має орієнтуватися з одного боку на особливості видів діяльності, з другого – на можливості дітей дошкільного віку. Проблемі розвитку музично-педагогічної підготовки вчителів і вихователів дошкільних навчальних закладів присвячені наукові дослідження І. Ларіної, Л. Руденко, Р. Савченко, Т. Танько, М. Чернявської та ін. Науковці наголошують на необхідності формування психологічної готовності музичних педагогів до професійної діяльності (О. Мазаненко), висвітлюють питання про сутність професійної компетентності музичних керівників (І. Байкова), розробляють методичні рекомендації для вихователів і музичних керівників задля ознайомлення дітей зі звичаями та обрядами українського народу (О. Барабаш). Для визначення науково-теоретичних засад, на яких може здійснюватися удосконалення якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ в умовах навчання звернемося до уточнення змісту цього процесу. У тлумачному словнику поняття

«підготовка» трактується двояко: по-перше, як навчання, передача необхідних для чогонебудь знань і, по-друге, як запас знань, отриманих в процесі навчання чому-небудь. Аналіз стану, що розглядається в психолого-педагогічній літературі дозволяє виокремити різні підходи до вивчення питань професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів.

Узагальнюючи праці вчених (О. Абдулліна, А. Алексюк, О. Дубасенюк, Л. Кондрашова, Н. Кузьміна, В. Лозова, В. Сластьонін, Н. Хмель та ін.), відзначаємо, що педагогічна підготовка майбутніх вихователів є цілісною динамічною педагогічною системою, структура, зміст, методика реалізації якої спрямована на оволодіння студентами майбутньою професійною діяльністю, їхнє особистісне зростання.

Вивчення психолого-педагогічних джерел засвідчує функціонування у науковому обігу понять «професійна підготовка», «професійно-педагогічна підготовка», «підготовка до педагогічної діяльності». Практично всі вони певною мірою стосуються підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах.

Одне з найбільш повних визначень поняття професійної підготовки наводить Т. Танько: професійна підготовка – це система організаційних та педагогічних заходів, які забезпечують формування в особистості професійної спрямованості, системи знань, навичок, умінь і професійної готовності, що, в свою чергу, визначається як суб'єктивний стан особистості, яка вважає себе здатною й підготовленою до виконання певної професійної діяльності та прагне її виконати [6, 16].

Систему професійної підготовки педагогічних кадрів дошкільної освіти Ю. Косенко [2, 18], розглядає як специфічну галузь педагогічної освіти, що цілковито на неї орієнтована, у головних вимірах структурно її повторює й розвивається в напрямках еволюції останньої. Здійснюючи ретроспективний аналіз становлення й розвитку системи професійної підготовки кадрів дошкільної освіти в Україні у другій половині ХХ–ХХІ століття, науковець наголошує, що:

- система професійної підготовки педагогічних кадрів дошкільної освіти в державі (дошкільна галузь педагогічної освіти) і педагогічна система як педаго-

- гічний процес у професійному навчальному закладі – поняття не тотожні;
- система підготовки педагогічних кадрів для дошкільних навчальних закладів функціонує в масштабах держави, а педагогічна система як упорядкована педагогічною технологією цілеспрямована організація навчання і виховання майбутніх спеціалістів (педагогічний процес) здійснюється в конкретному навчальному закладі;
 - функціонування системи професійної підготовки фахівців дошкільної освіти як підсистеми педагогічної освіти обумовлено станом розвитку суспільства і в усі часи визначалось політикою держави в галузі освіти [2, 18–19].

Як зауважує В. Нестеренко [4, 19], професійна підготовка є конкретизацією поняття «підготовка», де термін «професійна» звужує все різноманіття способів існування підготовки до певної сфери застосування людиною набутих знань, умінь і навичок – професії.

Слово «професія» походить від латинського «professio», що позначає офіційно закріплене заняття, фах. Філософський словник кваліфікує професію як «сталій і відносно широкий вид трудової діяльності людини, що передбачає певну сукупність теоретичних знань і практичних навичок, набутих у результаті навчання й досвіду роботи» [8, 551]. Виникнення й відмирання професій пов'язані з розвитком продуктивних сил суспільства, еволюцією знарядь праці, змінами, що відбуваються в розподілі праці та її кооперуванні. Поглиблення професійного розподілу праці, об'єктивна необхідність удосконалення професійної майстерності людей внаслідок, як правило, свідомого обмеження їхніх інтересів поступово зумовили появу спеціальностей як різновиду трудової діяльності в межах тієї чи іншої професії. Сучасне збільшення професій зумовлене подальшою спеціалізацією праці (диференціація професій), а також її універсалізацією (інтеграція професій) [8]. Професія є способом вираження людської сутності й засобом задоволення матеріальних і культурних потреб людини (за Е. Калицьким). Діяльність людини є професійною, якщо: 1) містить інтелектуальні операції; 2) заснована на наукових знаннях і навчанні (самонавчанні); 3) має чітко визначену соціальну мету та

спрямована на суспільний розвиток; 4) передбачає високий ступінь автономії для виконавця і для всіх представників цієї професії; 5) наявний високий ступінь відповідальності за власні дії та судження всередині професійної автономії.

На думку К. Чарнецькі, різні сторони поняття «професія» розкривають такі положення: професія людини є джерелом матеріальної підтримки її самої, родини, суспільства; професія людини є інструментом її чітких дій; оволодіння професією є суспільним і культурним обов'язком людини; професія становить особистісну цінність індивіда; оволодіння професією є життєвою необхідністю індивіда; професія та праця для індивідів є сенсом життя й розвитку; професія дає шанс для самореалізації особистості людини; професія людини може бути репрезентована формою вираження гордості й самоповаги; професія людини визначає її місце в поділі праці.

Отже, професію потрібно вивчати всебічно, зокрема, зсередини, оскільки професія – це образ життя, образ мислення, стереотип сприйняття світу, а також соціальний тип людини. Разом із тим, професія – це те, що поєднує людей, допомагає долати їхні часткові розходження й протиріччя.

Проблема професії, професіонала, професіоналізму вже тривалий час є однією з найбільш актуальних у наукових колах. Вона хвилює соціологів і психологів, медиків і педагогів, економістів і політиків. І не випадково, тому що мова йде про якісний рівень, можливості «роблення» життя людини в усіх сферах її життєдіяльності і вирішення проблем майбутнього. Професія стає важливою умовою та основою самовизначення індивіда.

У наші дні проблема професії, як і вміння якісно робити свою справу, набуває особливого сенсу. Професії виступають інститутами, що виникли історично, і констатують певну суспільну потребу в тому чи іншому продукті – матеріальному чи «функціональному», тобто у формі знань чи умінь.

Умовою і засобом реалізації професії виступає людина-професіонал, в особистості якої заломлюється те спільне, що характерне для будь-якого працівника, що зайнятий даним видом праці, але яка у кожний конкретний

акт, кожний аспект професійної діяльності привносить дещо індивідуальне.

Суттєву роль у процесі формування професіоналізму відіграє ціннісно-сміслова сфера професіонала. Це пояснюється тим, що професійна діяльність належить до числа основних засобів побудови власного життєвого шляху. Та побудова такого шляху буде успішною тільки тоді, коли професійна діяльність набуває особистісного відтінку, тобто здатна відображати і втілювати через себе особистість. Однак якщо дивитися на себе тільки крізь призму професійно важливих якостей, неможливо пояснити, чому моя справа може так полонити мене, що я з головою поринаю в роботу, чому професія входить у число основних чинників особистісного становлення. Причини цьому явищу слід шукати у ціннісно-смісловій сфері професіонала, в можливості й необхідності співвідносити свою діяльність з життєвими устремліннями. А вони визначаються цінностями культури. Саме система ціннісних уявлень культури має бути інтегрована у змістовий простір професіонала, щоб трансформуватися у його особистісні смисли й цінності. Тільки тоді професійна діяльність стане відображенням зрілої особистості, джерелом і формою проживання життєвих цілей і цінностей.

Останнім часом інноваційна педагогіка постійну увагу приділяє питанням самовизначення, самоосвіти й самодіяльності, покладаючись усе більше на самостійну сутність людської природи.

Прагнення людини здійснити себе через свою професійну діяльність є, як уже зазначалось, однією з основних культурних цінностей. Тому зміцнення й підтримка цього прагнення мусить виступити основним завданням професійної освіти. Професійна освіта розглядається як соціокультурний інститут, цілісний процес навчання і виховання фахівця. Результатом професійної освіти є особистість, що володіє системою знань, умінь і навичок загального та професійного рівня, має комплекс якостей, що сприяють активному і продуктивному виконанню професійної діяльності, її вдосконаленню і розвитку самого професіонала. У контексті дослідження вища професійна освіта розглядається як педагогічна

освіта. Її сутність розкривається в такому визначенні: вища професійна освіта – це соціальний інститут, який забезпечує: відтворення та вдосконалення кадрового потенціалу всіх сфер суспільного, матеріального і духовного виробництва, сприяє економічному, політичному, культурному функціонуванню та розвитку суспільства; особистісне становлення особистості як професіонала, що відбувається у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого навчання змісту і способам професійної діяльності на ґрунті повної загальної середньої освіти й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації. Сьогодні, коли освіта є однією з пріоритетних цінностей життя, зростає значущість педагогічної діяльності. З метою забезпечення підготовленості майбутніх вихователів до професійної діяльності, державними документами в галузі вищої педагогічної освіти визначено модернізацію освітнього процесу, оновлення його змісту, форм і методів.

Професійна підготовка – це особливий процес, метою якого є спеціально організована передача людині знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, у результаті освоєння яких вона може бути готовою до виконання певної професійної діяльності.

Система професійної підготовки повинна будуватися з урахуванням необхідності формування всіх її компонентів у взаємозв'язку і в своєму складі повинна мати всі необхідні для їх формування напрямки навчально-виховної роботи. При цьому, виходячи з закономірностей поєднання в змісті педагогічної готовності загального, особливого та індивідуального можливо визначити принципи і умови організації процесу підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

Серед робіт з дослідження проблеми підготовки фахівців до професійної діяльності, найбільш важливими для нас є роботи, в яких розглядається зміст підготовки студентів до виховання і навчання дітей дошкільного віку. Професійно-педагогічна діяльність вихователя дошкільного навчального закладу має схожість з будь-якою педагогічною діяльністю та відрізняється своєю складністю і багатогранністю. Вона спрямована не тільки на

здійснення завдань виховання і навчання дітей, але також пов'язана з ігровою, трудовою, музичною діяльністю, повсякденним життям тощо.

Розглянемо означену проблему з позиції музично-фахової підготовки вихователя в історично-педагогічному та сучасному вимірах. Вперше фахівців для дошкільної освіти в Україні у 1907 році почав готувати Фребелівський жіночий педагогічний інститут. До української системи педагогічної освіти входили педагогічні навчальні заклади двох типів: Інститут народної освіти і Вищі трирічні педагогічні курси. Натомість ці курси були орієнтовані на підготовку педагогів для роботи з «раннім і середнім дитячим віком» [9]. Навчальні плани та програми Фребелівського жіночого педагогічного інституту, відкритому в Києві, включали «музичний розвиток» майбутніх виховательок; програми народних училищ (1911 р.), створені видатним українським діячем Т. Лубенцем – обов'язкове навчання співу. Факультети дошкільного виховання почали масово з'являтися після революції 1917 року. У програму факультетів входив семінар з музики та співів, розрахований на 30–40 годин, але серед навчальних дисциплін не було «Методики музичного виховання дітей». У 30 роках ХХ століття склалися основні теоретичні положення дошкільної педагогіки, які залишилися загально визначеними до середини 80 років, а саме: закріпився принцип ведучої ролі вихователя у формуванні особистості дитини, підкреслювалася необхідність планування виховної роботи. У вимогах до вихователя вказувалося, що він повинен цікавитись літературою, мистецтвом, музикою. В ці ж роки розпочалася розробка методики музичного виховання кадрів дошкільних закладів, засновниками якої стали Т. Бабаджан, Н. Ветлугіна, О. Кенеман, Н. Метлов, В. Шацька та ін. [5].

Цікавий той факт, що в документах того часу ми не знаходимо посади музичного керівника. Усю музичну роботу з дітьми проводять вихователі, які отримували рекомендації методичних і наукових центрів. Додаткові фахівці з'явилися в дитячому садку лише наприкінці ХХ століття, посаду музичного керівника було введено у дошкільні заклади

1 січня 1948 року. Аналіз змін, що відбулися за останній період у системі дошкільної освіти, дозволив виокремити декілька тенденцій, серед яких: варіативність програм навчання та виховання: предметна спрямованість освіти (введення додаткових предметів із залученням спеціалістів по кожному з них). Ці зміни торкнулися професійних обов'язків вихователя, його потенційні можливості впливати на освіту дошкільників виявилися обмеженими. Сьогодні вихователь дошкільного навчального закладу загубив статус головної особи у освітньому процесі. Музичне виховання дітей дошкільного віку обмежується функціональними обов'язками музичного керівника, педагогічний же ресурс вихователя практично не використовується, музичний розвиток дітей знаходиться поза зоною його професійної діяльності. Одне з головних завдань музичної діяльності – формування у дітей ставлення до музичного мистецтва як культурної цінності (духовної та інтелектуальної), зацікавлювати їх музикою, розвивати естетичні почуття, відчуження та розуміння краси музики. Одержати повноцінні музичні враження дошкільники можуть лише в тому випадку, якщо вихователь володіє музичною культурою, знає різноманітний музичний репертуар та цікаві відомості про музику, спроможний передати своє захоплення музикою дітям. Вихователю дошкільного навчального закладу необхідні такі якості особистості, як любов до музики, артистизм, винахідливість, імпровізація. Робота з музичного виховання дітей вимагає від педагога спеціальної підготовки. І тому, як правило, проводиться фахівцями – музикантами-педагогами. Але тому що найважливішим принципом музичного виховання є навчання й розвиток усіх дітей і кожного окремо, то першочергову важливість набуває проблема музичної підготовки педагогів, котрі щодня працюють із дітьми. У яслах і дитячих садках, у початковій школі педагоги, добре знаючи кожну дитину, мають більше можливостей включати музику в повсякденне життя дітей. Вони повинні за бажанням дітей або зі своєї ініціативи вміти проспівати пісню, провести гру в хороводі, показати танцювальні рухи й провести концерт. Тому система музичного

виховання передбачає музичну освіту всіх, хто навчається в педагогічних вузах. У наукових працях П. Блонського, Л. Виготського, А. Макаренка, В. Сухомлинського, С. Шацького педагог розглядається як об'єкт і суб'єкт педагогічної праці, а його діяльність, згідно існуючої концепції, як форма взаємозв'язку людини і середовища, в якому людина свідомо здійснює поставлену мету. Ще Л. Виготський розвивав думку про те, що педагог має бути істинним педагогом раніше, ніж математиком, словесником чи кимось іншим. «Сьогодні педагогіка стає справжнім і складним мистецтвом, котре виникає на науковій основі, – писав вчений, – точне знання законів виховання – ось що, перш за все, потрібно від педагога [1, 341]. Водночас, на нашу думку, оволодіння майбутніми вихователями практичними й методичними знаннями є не менш важливим кроком на шляху успішного формування професійної спрямованості особистості майбутнього фахівця. Автор професіограми вчителя В. Сластьонін, аналізуючи процес підготовки фахівця до його майбутньої професійної праці, зупиняється на розгляді однієї з важливих складових даного процесу – готовності студента до включення у педагогічну діяльність.

З огляду на змістовну значимість цього поняття для нашого дослідження, вважаємо за необхідне звернути на характеристику даного явища особливу увагу. Готовність до діяльності В. Сластьонін пропонує розглядати як цілісний прояв особистості і «особливий психічний стан», що припускає наявність у суб'єкта образу, структури певної дії, пропонує розглядати готовність як діяльність, що включає в себе різного роду установки на усвідомлення педагогічного завдання, моделі вірогідної поведінки, визначення спеціальних способів діяльності, оцінку своїх можливостей у відповідності з майбутніми труднощами і необхідністю досягнення певного результату. Структурно ця готовність являє складний синтез компонентів. «До їх числа ми в першу чергу відносимо мотиваційно-ціннісний (особистісний) і виконавський (процесуальний) компоненти. Всі якості особистості вчителя, що визначають його готовність до виховної роботи з учнями,

інтегровані в її спрямованості як сукупність домінуючих мотивів професійної поведінки і діяльності» [7]. На сьогодні чітко визначились два основні підходи до проблеми готовності: функціональний і особистісний. Згідно першого, психологічна готовність розглядається у зв'язку зі станом психічних функцій, формування яких вважається необхідним для досягнення високих результатів діяльності. Значної уваги вивченню психічних станів приділив Н. Левітов, який назвав готовність до діяльності важливим станом. Дослідник визначив, що цей стан може бути як довготривалим, так і короткочасним («передстартовий стан») і вказав на залежність цих станів від індивідуальних рис особистості, типу нервової діяльності людини, а також від тих умов, за яких проходить діяльність.

Готовність як стійка характеристика особистості включає в себе: позитивне ставлення до того чи іншого виду діяльності; адекватні вимогам діяльності риси характеру, здібності, темперамент, мотивації; необхідні знання, вміння, навички; стійкі професійно важливі особливості сприймання, уваги, мислення, емоційних та вольових процесів. Це тривала або стійка готовність. Вона діє постійно, її не потрібно кожного разу формувати у зв'язку з поставленим завданням. Будучи заздалегідь сформованою, ця готовність – суттєва передумова успішної діяльності.

Ряд учених дійшли висновку, що готовність як професійно важлива якість особистості характеризується станом зібраності і волевиявлення самостійного виконання своїх професійних обов'язків. Її сформованість допомагає молодим спеціалістам швидко адаптуватися до реальних умов навчально-виховного процесу, перебудовувати свою діяльність при виникненні непередбачуваних ситуацій, є передумовою успішного розв'язання поставлених завдань. Багато сучасних учених вважає, що готовність людини до певних видів діяльності можна виховувати (Л. Кондрашова), але більшість із них схиляється до думки, що вона формується (В. Дорохіна, І. Ракович, С. Корищенко, А. Линенко, Є. Шевчук). Аналіз різних підходів до проблеми готовності студентів до професійної діяльності показав, що, перш за все, дослідники

розглядають цю готовність з позицій цілісної особистості, враховуючи при цьому роль мотивів і психічних процесів. Готовність як якість і як стан у вирішальній мірі обумовлюються стійкими мотивами і психічними особливостями, властивими даній особистості. Її розвиток починається зі знайомства зі світом професій. Далі йде придбання необхідних знань, умінь, навичок, здатності їх реалізувати в конкретних умовах професійної діяльності, зміцнення професійних мотивів, позитивного ставлення до обраної спеціальності, підвищення вимогливості до себе, самокритичності і т. ін. Закінчується цей процес тим, що готовність, пройшовши кілька рівнів, стає стійкою особистісною якістю. Показниками цих рівнів у вузі є зміна, ступінь вираженості, сформованості її основних компонентів, перш за все такий загальний показник, як можливість успішно виконувати реальні професійні завдання.

Таким чином аналіз психолого-педагогічних досліджень з проблеми готовності до педагогічної діяльності дозволив нам зробити висновок про те, що готовність випускника педвузу до професійної педагогічної діяльності являє собою цілісне утворення, яке є результатом професійної підготовки майбутніх вихователів у вищому навчальному закладі і включає в себе мотиви педагогічної діяльності; риси характеру, адекватні вимогам професії; педагогічні здібності; знання і вміння, необхідні для успішного виконання педагогічної діяльності; а також «налаштування» на здійснення цієї діяльності.

Педагогічний вуз – це навчальний заклад, який готує педагогічні кадри. Навчальна діяльність його будується відповідно до основних нормативних документів, що визначають роботу вищої школи.

Професійна підготовка в педагогічному вузі – це підготовка до різноманітної педагогічної діяльності в умовах освітніх установ різних типів і рівнів. Незважаючи на різноманіття профілів педагогічної професії, загальне у них одне – підготовка компетентного, який володіє необхідними теоретичними і практичними знаннями, вміннями педагога. Але сьогодні потрібно посилити увагу на місце культури і музичного мистецтва в освіті

педагога, щоб забезпечити не тільки високий рівень професійної підготовки, але й «загальний» рівень культури, відповідну сучасним вимогам художньо-естетичну підготовку, яка неможлива без таких елементів професійної освіти як культура, мистецтво, музика.

Педагог крізь призму власної діяльності покликаний гуманізувати внутрішній світ людини, утверджувати ідеали добра, справедливості, честі, милосердя, любові. Гуманістичні тенденції розвитку сучасної української освіти зумовили зміни освітніх пріоритетів і цінностей та висунули нові вимоги до професійної підготовки педагога. Але гуманізація освіти у вищій школі не повинна зводитись до доповнення навчальних планів новими дисциплінами. Потрібний рішучий поворот до того, щоб на студента дивилися не лише як на майбутнього фахівця, а як на освічену, розвинену, благородну, інтелігентну людину. Безперечно, ця людина повинна бути професіоналом, але це лише один із аспектів її цілісного буття. Утвердження погляду на майбутнього фахівця як цілісної особистості, розуміння важливості духовної гармонії всієї людської життєдіяльності повинно стати основою модернізації вищої мистецької освіти. Тобто система підготовки фахівця повинна бути спрямована на формування багатогранної, духовної, культурної, емоційно багатой, зі стійкою світоглядною позицією, етичними установками особистості фахівця. Україна – одна із небагатьох країн світу, в якій на державному рівні визнано обов'язковість дошкільної освіти та її пріоритетну роль у формуванні особистості. Це свідчення того, що українське суспільство об'єктивно готове до сприйняття принципово нового розуміння статусу і ролі дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский. — М. : Педагогика, 1991. — 480 с.
2. Косенко Ю. М. Система професійної підготовки педагогічних кадрів дошкільної освіти в Україні з позиції історико-педагогічного дослідження / Ю. М. Косенко // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 51. — Херсон : Видавництво ХДУ, 2009. — С. 17—22.
3. Мартинюк М. Актуальні питання підготовки майбутніх учителів / М. Мартинюк // Рідна школа. — 2010 — № 6. — С. 40—44.
4. Нестеренко В. В. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання : монографія /

- В. В. Нестеренко. — Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2012. — 399 с.
5. Савченко Р. А. Формування музично-педагогічної компетентності майбутнього вихователя та музичного керівника дошкільного навчального закладу : монографія / Р. А. Савченко. — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. — 298 с.
 6. Танько Т. П. Теорія та практика музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів у педагогічних університетах: автореф. дис. ... д. пед. наук: спец. 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти / Т. П. Танько. — Харків, 2004. — 41 с.
 7. Слостенин В. А. Профессиональная готовность учителя к воспитательной работе: содержание, структура, функционирование / В. А. Слостенин // Профессиональная подготовка учителя в системе высшего образования. — М. : Высшая школа, 1982. — С. 14—19.
 8. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. — К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. — 800 с.
 9. Українське національне дошкілля: вчора, сьогодні, завтра. Історичний аспект проблеми / упор. М. В. Лисенко. — Івано-Франківськ, 1994. — 77 с.
 10. Шапаренко Х. А. Особливості формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти / Х. А. Шапаренко // Наукові записки кафедри педагогіки Харк. нац. універ. ім. В. К. Каразіна: зб. наук. пр. — 2006. — Вип. XVI. — С. 251—260.

TATIANA LISOVSKA

Mykolaiv

PROBLEM TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN PRESCHOOL EDUCATION IN HIGHER EDUCATION

The article presents the theoretical basis for the preparation of the scientific problems of the future experts in early childhood education in the education system in higher educational institutions. Specification of the nature and characteristics of the basic concepts, such as «training», «training of future preschool education», «readiness of students to professional work». It is proved that professionally-pedagogical training is a system which is characterized by the relationship and interaction of structural and functional components, the totality of which ensures the formation of the personality of the student according to the intended purpose – to reach a qualitatively new level of readiness of students to professional work. It was found the trend of the formation of readiness of the future teachers to work with children of preschool age.

Key words: training, professional training, readiness, profession, professional education, a specialist in early childhood education.

ТАТЬЯНА ЛИСОВСКАЯ

г. Николаев

ПРОБЛЕМА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ДОШКОЛЬНОМУ ОБРАЗОВАНИЮ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

В статье представлено теоретическое обоснование научной проблемы по подготовке будущих специалистов по дошкольному образованию в системе обучения в высших учебных заведениях. Уточнена сущность и характеристика основных понятий, в частности «подготовка», «подготовка будущих специалистов дошкольного образования», «подготовленность студентов к профессиональной деятельности». Доказано, что профессионально-педагогическая подготовка представляет собой систему, которая характеризуется взаимосвязью и взаимодействием структурных и функциональных компонентов, совокупность которых обеспечивает формирование личности студента соответствии с поставленной целью - выйти на качественно новый уровень готовности студентов к профессиональной деятельности. Выявлено тенденции процесса формирования готовности будущих воспитателей к работе с детьми дошкольного возраста.

Ключевые слова: подготовка, профессиональная подготовка, готовность, профессия, профессиональное образование, специалист по дошкольному образованию.

Стаття надійшла до редколегії 30.04.2016